

Ljubljana, 27./VII. 1922. — II. 30.

čmit D. Stefanović
tiskar in odgovorni urednik

Delavsko časopisje je važno orožje v razrednem boju!

Zato je dolžnost vsakega sodruža, da časopis širi, ga naroči in plača!

Zbirajte nove naročnike!

Nabirajte za tiskovni sklad!

Širite »Delavske Novice«!

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Dajte nam samo kruha!

(Pogajanja rudarjev s Trboveljsko premo-gokopno družbo.)

Dne 24. in 25. t. m. so se vršila pogajanja med zastopniki delavstva in Trboveljsko premo-gokopno družbo v prisotnosti rudarskega glavarja, zastopnika ministrstva za rube in šume, zastopnika pokrajinske vlade in oddelka za socialno politiko, zastopnika ministrstva prometa, zastopnikov Zveze industrijcev ter delegata Delavske zbornice.

Vse delavske organizacije brez razlike strank so stvorile močno, enotno fronto v boju proti izkoriščanju Trboveljske premo-gokopne družbe in določile s. Stefanovića kot glavnega referenta. Proti temu sta odločno protestirala zastopnika Trboveljske družbe in Zveze industrijcev, da bi takoj v začetku zanetila spor med posameznimi organizacijami, dobro vedoč na podlagi dosedanjih izkušenj, da je pogajanje z večimi, v političnem življenju si nasprotujočimi organizacijami zelo lahko, za družbo koristno in delavstvu pa v veliko škodo. Pri vsem protestu od strani zastopnikov kapitala so delavci odločno vztrajali na enotni fronti in zastopniku, kateremu so izrekli zaupanje.

Dosedanja pogajanja so se vršila na podlagi percentualnega narastka draginje. Razume se, da je bilo na tej podlagi delavstvo vedno prikrajšano, ker se je vzel percentualni narastek globoko pod tržnimi cenami. Ako bi se vršila pogajanja še večkrat v tem smislu, bi znašala mezda delavca v najkrajšem času eno stotino one vrednosti, katero je zaslužil delavec v mirnem času. Tako bi bilo izročeno delavstvo gladi in sistematičnemu izumiranju. Proti temu načinu določanja mezd je odločno protestiral zastopnik delavstva in zahteval, da se postavi kot platforma pogajanj eksistenčni minimum, to je cena onih življenjskih potrebščin, katere so neobhodno potrebne, da ostane telo zdravo, krepko in za delo sposobno. To stališče je socialno, človeško in tudi edino pravilno. Na tem stališču je zastopnik delavstva odločno in energično vztrajal in odklonil kategorično v velik strah zastopnika Trboveljske družbe, vsak drug način pogajanj.

Dejstvo, da zastopnik delavstva ni hotel nič razpravljati na način, ki je bil dosedaj v navadi, pri katerem se je vsakokrat delavstvo prikrajšalo in informacij za ta krivičen način razprave ni hotel imeti

imenuje »Jutro« (glasilo g. bančnega ravnatelja Praprotnika, enega glavnih delničarjev Trboveljske družbe) nesposobnost delavskega zastopnika in skuša zane-

»DELAVSKE NOVICE«:

posamezna številka stane 3 K
za SHS mesečna naročnina 12 K
za inozemstvo meseč. naroč. 20 K
Za Ameriko letna naročnina 2 Dol.
Vsled povišanih poštinskih stroškov smo morali list za inozemstvo podražiti. Upravništvo.

ti bratomoren spor v delavskih vrstah.

Ako bi s. Stefanović pristal na njihov način pogajanj, bi bil seveda v smislu kapitalistov dober strokovnjak in taktik, ali pri tem bi moral izdati interese delavstva kapitalistu.

Bodite prepričani! Enotna fronta stoji trdno in vaše plačano zavijanje je ni v stanju podreti.

Na podlagi daljše debate so se ugotovile končno tri tabele življenjskih potrebščin, na podlagi katerih se naj bi zvišale mezde v smislu delavstva za 100%, v smislu posredovalnega vladnega predloga za 70% in v smislu Trboveljske družbe pa za 10%, ali tudi to samo neobvezno.

Zastopniki organizacij so se potegnili nato nazaj k daljšemu posvetovanju in podali sledečo izjavo:

IZJAVA.

Po daljšem, temeljitom posvetovanju z ozirom na težke prilike, v katerih se nahaja naše narodno gospodarstvo in z njim vsi duševni in ročni delavci, z ozirom na to, da hočemo pokazati v resnici najboljšo voljo, da se doseže mirnim potom sporazum z rudarskimi podjetji glede delavskih mezd, z ozirom na to, da je v vseh rudarskih revirjih nezadovoljnost in ogorčenje, že doseglo svoj višek in preti resna opasnost, da izbruhne spontano stavka, ki bi nanesele produkciji in družbi velikansko škodo, smo delavski zastopniki sporazumno zaključili sledeče:

1. Našo vlogo z dne 20. aprila 1922 na Trboveljsko družbo, rudarsko glavarstvo v Ljubljani, ministrstvo šume in rube in oddelka za socialno politiko, v kateri zahtevamo 100% poviška, spreminjamo z ozirom na gori navedena dejstva.

2. Osvajamo posredovalni predlog vladne komisije, na podlagi katerega bi znašala povprečna življenjska potrebščina 31.456 K letno.

3. Ta povprečna življenjska potrebščina bi odgovarjala na novo določeni plači delavca četrte kategorije. Zato bi delavec, ki je dobil do sedaj 18.498 kron letno, dobil sedaj 31.456 kron, to je povprečna življenjska potrebščina, ki jo je določila komisija.

4. Na podlagi mezd četrte kategorije se imajo sorazmerno ostalim kategorijam mezde, družinske doklade in vse druge dajatve percentuelno zvišati.

5. Na podlagi teh ugotovitev bi znašalo percentuelno povišanje 70%.

Zastopnik Trboveljske premo-gokopne družbe na te zahteve ni hotel pristati in tudi ni hotel na izrečno zahtevo delavskega zastopnika dati nobenega pismenega protipredloga. Običaj pri vseh pogajanjih je, da se da na pismen predlog tudi pismen protipredlog.

Končno je stavila komisija vlade posredovalni predlog, na podlagi katerega bi se plača zvišala za 20% do 30%. S tem svojim predlogom pa je obsodila komisija tretjo in četrto kategorijo rudarskega delavstva na nadaljno gladovanje, ker bi po tem predlogu odgovarjala le plača prve in druge kategorije tabeli povprečnih življenjskih potrebščin, ki še daleč ne odgovarja življenjskemu minimumu delavca, in ki jo je ista komisija sama priznala za življenjsko potrebo.

Na posredovalni predlog komisije se ravn. Skubec ni izjavil, temveč začel tarnati, da družba nima nobenega dobička.

Ko je hotel zastopnik delavstva podati natančne podatke o bilanci družbe, ki dela z dobičkom čež 140% je planil g. ravnatelj Skubec in protestiral proti temu, da bi se o tej stvari razpravljalo. Čudno pa se nam zdi, da se mu je pri tem pridružil zastopnik Zveze industrijcev in konsumentov g. Adolf Golja, ki je v prejšnji debati povdarjal, da se cene premo-gu ne smejo podražiti. Delavski zastopnik je zastopal tudi stališče, da se mezde zvišajo na račun družbi, ki lahko plača, ne da bi se cena premo-gu zvišala. Ako se morajo danes vsi stanovji omejiti pri svojih najnujnejših potrebščinah, je potrebno tudi, da se kapitalist, ako ljubi to državo, omeji malo pri svojem dobičku. Po celem nastopu zastopnika Trboveljske družbe je izgledalo, da jih je točna in dobra informacija delavskega zastopnika globoko zbudila v njihove še globokejši žepi. Po kratkem in ostrem prerakanju je komisija odločila, da nima naloga, da bi se razpravljalo o dobičku družbe in obenem odklonila zahtevo delavskega zastopnika, da se njegova točna bilanca družbe vsaj priključi zapisniku.

Z ozirom na to, da družba ni hotela na posredovalni predlog komisije staviti nikak obvezen protipredlog, so zastopniki organizacij po kratkem posvetovanju dali po svojem zastopniku izjavo, da se na ta način ne morejo dalje pogajati.*

Po tej izjavi so zastopniki organizacij zapustili dvorano.

Zanimivo iz cele razprave je to, da hoče Trboveljska družba pritišniti na vlado potom delavstva, da poviša cene premo-gu. Mi upamo, da vlada ne bo šla na limance Trboveljski družbi, temveč ji bo natančno pregledala obisti in konstatirala, da ni potrebno, da dela Trboveljska družba s 140%, temveč da ji zado-stuje tudi 70%. Tukaj je rak rana našega narodnega gospodarstva.

Delavstvo vseh revirjev prosimo, da v tem težkem in resnem času obdrži hladno kri in se ne pušči izzivati k nemiru od različnih plačanih agentov, ker kapitalist komaj čaka, da lahko potolaži lačne želodce z bajoneti. E. S.

* To je jasno, ker se pogaja z družbo in mora tako ena kakor druga stranka staviti decediran predlog in protipredlog, da je potem posredovanje mogoče. Da so se pogajanja razbila, je torej kriva Trboveljska družba. Op. uredn.

Proscriptus:

Varujmo se zmot in krivih prerokov!

Dne 1. avgusta bo leto dni, odkar vlada pri nas režim zakona za zaščito države. Razušil je delavske strokovne organizacije, prepovedal delavski tisk, razpusil Komunistično stranko, vrgel izvrševalni odbor stranke v belgrajske zapore, pognal iz parlamenta 59 komunističnih poslancev, predstavnike 200.000 volilcev, razveljavil je vse mandate komunističnih javnih funkcionarjev, jim vzel pasivno volilno pravico in jih tako postavil na isto stopinjo kakor zločince, delavske zaupnike je razgnal na vse vetrove, jih vrgel v ječe, kjer so jih izročili inkviziciji, premoženje strokovnih organizacij je policija zaplenila in izročila ga je »Glavnemu radniškemu savezu«, kjer je včlanjena tudi »Strokovna komisija v Ljubljani« in »Glavni radniški savez« je hvaležno sprejel Judeževe groše in isto je storila tudi »Socialistična stranka Jugoslavije«, ki je sprejela oropano milijonsko premoženje Komunistične stranke.

Jugoslovanski proletariat je v tem letu pretrpel muke in preganjanja, kakršnih pozna le malo zgodovina delavskega pokreta.

Toda kljub zakonu za zaščito države, ki hoče uničiti delavski pokret, stoji eno. Delavstvo je mrtvaška senca, ki sledi kapitalističnemu razredu po vseh potih. Kapitalističnega družabnega reda ni brez delavstva. Delavstvo je ona kal, ki bo uničila ta družabni red izkoriščanja in na njegovo mesto postavila nov pravičnejši red, ki vodi v brezrazredno družbo.

Kjer pa je delavstvo, tam pa je tudi delavski pokret. Današnji režim sicer lahko potlači za nekaj let razvoj tega pokreta, ali zatri ga ne bo, ker Jugoslavija se naglo industrializira, z industrializacijo pa narašča moč delavstva in proletarizacija prebivalstva.

Zato ne obupavati! Bodite na straži in vztrajajte vsak na svojem mestu, kakor da vam je s smrtjo ukazano, da branite do poslednjega jarek, ki vam je izročen. In bolje je, da se pripravite za daljšo dobo boja. V tej dobi vam bodi glavni zakon: »Vztrajati!«

Ali varujte se zmot! Nihče vam ne bo pomagal. Sami, z lastno silo si boste morali pomagati. Če sami ne bomo vrgli zakona za zaščito države, drugi ga ne bodo za nas. Ne iščimo pomoči drugod, zlasti ne pri meščanskih strankah, ker tam ne bomo našli pomoči. Če se nam delajo prijateljem, store to radi tega, da bi jim pomagali do vlade, od katere so jih drugi odrinili. Sedanja meščanska opozicija je ravnotako za izjemne zakone proti delavstvu, samo v drugi obliki. Pokazala je to že enkrat za časa občinskih volitev na Hrvaškem in železničarskega štrajka.

Pa tudi v drugo zмотo ne smemo pasti. Ako bomo samo čakali križem rok časov, ko bo zrasla moč proletariata z razvojem industrializacije, ne bomo prišli daleč. Mi se

moramo skušati povsodi udeleževati in v to svrhu izrabiti vsa zakonita sredstva.

Zlasti v dobi izjemnih zakonov mora biti naša dolžnost, da izrabimo v boju za naše pravice vsa sredstva, ki nam jih nudi meščanska država. Vsaka politična abstinenca, t. j. vzdrževanje se političnega udeleževanja, je škodljiva. Našli se bodo morda v vaših vrstah gotovi ljudje, ki so v besedah silno radikalni in ki vam bodo svetovali, da treba bojkotirati politično življenje povsodi, da se ni treba nikjer udeleževati volitev, da je treba vse volitve bojkotirati v znak protesta.

Sodrug, čuvajte se takih apostolov! Za nje veljajo svetopisemske besede: »Odpustite jim, ker ne vedo, kaj delajo!« Poučite jih o škodljivosti takih gesel, ki bi pogrnala delavstvo kaj kmalu v meščanske stranke. Če pa tudi poduk ne bi pomagal, potem jih odstranite iz delavskega pokreta, ker taki ljudje ne spadajo v delavski pokret, marveč med anarhiste, proti katerim se je delavski pokret boril ravno tako brezobzirno kakor proti kapitalistom.

Zato, varujte se zmot in krivih prerokov!

Shod beograjskih delavcev proti gaženju pravic delavstva.

Dne 9. julija se je vršil v Beogradu velikanski shod delavcev, ki je protestiral proti sistematičnemu gaženju osnovnih delavskih pravic, predvsem pravice organiziranja v gospodarskih, strokovnih organizacijah. Prinašamo tri resolucije, ki so bile na tem shodu sprejete.

Shod ugotavlja: Od 29. decembra 1920, ko je bila izdana Obznana, je celi delavski razred postavljen izven zakona in izdan na milost in nemilost policiji. Čeprav v Obznani ni niti besede o strokovnih organizacijah, so policijske oblasti v celi državi protizakonito navalile na njih in jih uničile. To nasilje se je izvršilo z izgovorom, da so strokovne organizacije, učlanjene v Centralnom Radničkom Sindikalnom Veću, postale slepo orožje v rokah komunistične stranke, da so »postale sredstvo za revolucijo in za pripravljanje revolucije« in na osnovi lažne trditve, da je »vsak član strokovnih organizacij obenem član komunistične stranke«. Policija je zaprla vse strokovne organizacije, zaplenila je njihovo imovino in arhive, uničila je mnogo od tega in milijonske vrednosti je predala v roke tistim strokovnim birokratom, ki so v korist buržuazije zahrbtno napadli strokovni pokret. Čeprav oblasti še do danes niso mogle doprinesiti dokazov za svoje trditve, je še vendar ogromna večina (80 %) delavskih strokovnih organizacij zaprta še danes.

Ustavne garancije za koalicijsko pravico delavcev, odredbe zakona o zaščiti delavcev glede pravice strokovnega organiziranja ne obstoje za policijske oblasti, ki gazijo preko vseh zakonov, samo da bi ostal delavski razred razkosen in razcepljen ter nesposoben za odpor proti nečloveškemu izkoriščanju, ki v sedanji dobi splošne kapitalistične ofenzive, raste od dneva do dneva, kar je delavski razred izven zakona.

Ta brezpravnost delavskega razreda, kakršne ni danes več v nobeni državi na svetu, je vzrok, da je danes delavski razred brez možnosti obrambe izročeni nečloveškemu izkoriščanju in vsled tega se pogreza v vse večjo bedo.

Delavski razred ne more več prenašati tega režima nasilja proti svojim gospodarskim organizacijam. On ne more več dovoliti, da se njegove najosnovnejše pravice tako nezakonito teptajo.

Zavoljo tega je shod beograjskega proletariata sprejel tele zahteve:

1. **Protestujoč proti brezpravnosti in nasilju, ki se vrši nad delav-**

skim razredom s teptanjem in ukinitvijo njegovih osnovnih gospodarskih, socialnih in političnih pravic, zahteva beograjsko organizirano delavstvo najodločnejše, naj se odlok vlade od 23. maja 1921 glede odpiranja delavskih strokovnih organizacij končno izpelje in naj se vrne delavskemu razredu polna pravica koalicijske, ki mu je zasigurana po ustavi in po drugih zakonih.

2. Zahteva, da se napravi konec samovolji krajevnih in pokrajinskih policijskih oblasti, ki ne dovoljujejo odpiranja strokovnih organizacij v posameznih pokrajinah ali krajih in prepovedujejo delavcem obnovitev strokovnih organizacij v okvirju neodvisnih strokovnih organizacij Medstrokovnega Odbora (M. S. O.), ter zahtevajo, da vlada končno že enkrat izda jasno in redno uredbo poim uradnega lista o popolni svobodi strokovnega in gospodarskega organiziranja za delavski razred.

3. Zahteva, da se neha s preganjanjem, zapiranjem in izganjanjem strokovnih odborov, funkcionarjev in organiziranih delavcev.

4. Zahteva, da se takoj izda popolna amnestija za vse delavce, ki so že obsojeni ali pa so v preiskavi zavoljo učestvovanja pri stavkah ter zahteva amnestijo za rudarja Gjuro Keroševića, ki je obsojen na smrt zavoljo udeležbe pri rudarski stavki.

5. Zahteva, da se ukinejo nezakonite in neustavne določbe zakona o zaščiti države, ki prepovedujejo pravico stavke za velik del delavstva.

Beograjski proletariat ugotavlja, ko je stavil te zahteve, še enkrat, da je nemogoče, da bi delavski razred ostal še nadalje tako brezpraven ter da je zadnji čas, da merodajni državni faktorji premislijo, kam vodi njihov protidelavski režim.

Medzvezni Strokovni Odbor obenem pozivlja razrednozavedni proletariat cele države, naj čvrsto stisne svoje vrste okoli M. S. O. in naj z jačanjem svojega pokreta, četudi je zato treba skrajne požrtvovalnosti, zasigura zmago svojih pravic z lastno silo, ker rešitev proletariata more biti le posledica njegovega nepomirljivega razrednega boja.

L. M.:

Strokovna politika neodvisnih strokovnih organizacij.

VI.

V Jugoslaviji imamo še nek posebne vrste pojav. To je »Hrvatski radnički savez«. Neodvisne strokovne organizacije ne morejo iti mimo tega pojava, ne da bi zavzele napram njemu svoje stališče. Kdo je oče tega saveza? Ustvaril ga je Radić, ki sedi v »Hrvatskem bloku« pri skupni mizi s predstavniki industrijskega in bančnega kapitala na Hrvatskem, s »Hrvatsko zajednico«. Že iz tega je razvidno, da ta Radićev Savez ne more biti prava delavska organizacija. Glasilo tega Saveza »Hrvatski radnik« piše sicer silno radikalno in ne samo to, on se zavzema celo za Rusijo, ali vse to ne sme motiti pristašev neodvisnih strokovnih organizacij. Ni merodajno to, kar govore voditelji tega saveza, merodajna so njih dejanja. Ta pa govore prejasno. Radić, voditelj Saveza sedi pri eni mizi s kapitalisti na Hrvatskem, torej z onimi, proti katerim morajo ravno biti naperjene delavske strokovne organizacije.

Že to dejstvo samo pač zadostuje, da je delavstvo trikrat previdno, kadar pride vaba za vstop v »Hrvatski radnički Savez«.

Ali to še ni vse! Mi smo že takoj začetkom naših člankov povdarjali, da neodvisne strokovne organizacije ne smejo biti privesek nobene politične stranke, zlasti pa ne meščanske. H. R. S. pa ni družega kakor privesek Radićeve hrvatske seljačke republikanske stranke. Radić potrebuje zase in za svoje cilje tudi delavstvo, zato je ustanovil za delavstvo posebno organizacijo in tudi posebno glasilo. Radićeva stranka je meščanska stranka, ki stoji na

stališču današnjega družabnega reda. On hoče državo, kjer bodo vladali kmetje, dočim bo moral delavec poslušati in biti pokoren. Radić vodi meščansko politiko in se je zato zvezal s kapitalisti na Hrvatskem v »Hrvatski blok«. Če vse to upoštevamo mora pač biti jasno, v kakšne svrhe potrebuje Radić delavstvo, zakaj ga vabi v svoj Savez. Delavstvo mu naj pomaga priti na konja, da bo lahko ustvaril svojo seljačko republiko v zvezi s hrvatskimi kapitalisti. H. R. S. zasleduje torej čisto politične cilje, ki so v največjem nasprotju z nalogami, ki jih imajo vršiti delavske strokovne organizacije.

Najnevarnejša stvar pri Radićevem Savezu pa je to, da vsebuje njegova organizacija kal nadaljne cepitve delavskega pokreta v Jugoslaviji. Radićev Savez hoče biti »hrvatski«, t. j. on izključuje slovenskega, srbskega in vsakega drugorodnega delavca. Radić hoče s svojim Savezom zanetiti med delavstvom v Jugoslaviji nacionalni boj.

V tem oziru se približuje narodnosocialističnim strokovnim organizacijam, ki so se porodile v bivši Avstriji in ki odklanjajo vse neslovensko delavstvo. Narodnosocialistične organizacije stoje vsaj na stališču neke vrste slovenskega internacionalizma, dočim stoji HRS na najbolj ozkosrčnem nacionalnem stališču, kar odkriva ime njegove organizacije in njegovega glasila. Ni dovolj, da neti obstoječi režim nacionalna nasprotstva med posameznimi narodnostmi te države, da tem lažje izkorišča ljudstvo in da se lahko tem dalje drži na krmilu. Pride ti stranka, ki hoče ta nasprotstva še umetno gojiti in to ravno tam, kjer je to najmanj na mestu, to je med delavstvom, ki je že itak v tej državi še številčno slabo in dovolj razcepljeno.

Dočim se buržuazija v tej državi vedno bolj organizira in koncentrira in to ne ozira na narodnost, pa se naj delavstvo še nadalje cepi v slovenske, hrvatske, srbske, macedonske, muslimanske in kdo ve še v kake organizacije.

Neodvisne strokovne organizacije morajo voditi odločen in brezobziren boj proti »Hrvatskemu radničkemu Savezu«, ker je ta Savez privesek Radićeve seljačke stranke, ki vodi v »Hrvatskem bloku« v zvezi z »Hrvatsko zajednico« kapitalistično politiko, ki je poleg tega s svojo abstinenco politiko sokriva današnjega izjemnega režima proti delavstvu in ker končno neti nacionalno nasprotstvo in daje tako povod k nadaljni cepitvi delavstva.

Ambulatorij Okrož. urada za zavarovanje del. v Ljubljani.

Vsi smo poklicani, da čuvamo in utrjujemo ljudsko zdravje. To dolžnost pa imajo v pomnoženi meri socialno-zavarovalni zavodi, ki morajo postati čuvarji narodovega zdravja, ki morajo vsepovsod iskati kali bolezni in jih z najučinkovitejšimi sredstvi zaduševati. Vrhovna zahteva, katero mora narod staviti na svoje socialno-zavarovalne zavode, je: ohraniti zdravim zdravje, bolnim pa z vsemi modernimi sredstvi v najkrajšem času vrniti silo telesa in duha.

Tej glavni zahtevi nosilci socialnega zavarovanja v Sloveniji, zlasti bolniške blagajne in nezgodna zavarovalnica niso mogli dosedaj uspešno zadostiti, glavno, ker niso imeli na razpolago ambulatorija, ki bi nudil zavarovancem isto pomoč, kakoršno nudi dober privatni zdravnik svojim premožnejšim klientom, in ker se njih delovanje za preprečenje bolezni ni moglo odmakniti od mrtve točke zaradi pomanjkanja prostorov.

Po vojni so vsi nekdanji finančno močni socialno-zavarovalni zavodi, zlasti oni v Nemčiji zabredli v težke krize, katere je povzročila devalvacija denarja. Stalna valutna nesigurnost je upravne organe teh zavodov utrdila v prepričanju, da je nalaganje denarja v denarne zavode za zavarovance nevarno; streme za tem, da svoj denar sigurnejše nalože, tako, da ne bodo ogroževane od neprestanega valutnega valovanja. Prodrlo je prepričanje, da je razpoložljive kapitalije nalagati v nepremičnine tako, da izvrševanje socialnozavarovalnih dolžnosti ne bo ogroženo. Na Češkem se širi zahteva celi sistem socialnega zavarovanja, zlasti pokojninsko in starostno zasidrati v nepremičnine.

Vsi našeti socialno-higijenični in finančni momenti so dali upravam Okrajne bolniške blagajne in delavske zavarovalnice zoper nezgode v Ljubljani povod, da so začele razmišljati o zgradbi obsežnega modernega ambulatorija in takega uradnega poslopja, ki bi omogočalo najmodernejše izvajanje socialnega zavarovanja ne samo v sedanosti, ampak tudi v daljni bodočnosti, ko bo socialno-zavarovalna zakonodaja pritegnila v zavarovanje vse nesamostojno pridobitne delavne sile in tudi še male samostojno pridobitne delavne sile, in ko bo zavarovanje obsegalo vse panoge: bolniško, nezgodno, starostno, invalidno in posmrtno zavarovanje. Brez primerne ambulatorija in uradnega poslopja je izvajanje tako raztegnjenega zavarovanja nemogoče.

Storjen je bil sklep, naj se postavi ambulatorij z vsemi pridobitnimi moderne higijene in medicine, ki naj tudi najprej omogoči hitro in uspešno zdravljenje in iz katerega naj se med narod širijo uspešne socialno-higijenične odredbe za zabranjenje bolezni. V zvezi z ambulatorijem se postavijo tudi primerni uradni prostori, kateri se bodo polagoma, kakor se bo stvarno razširjalo soc. zavarovanje, uporabljali v uradne svrhe. Začasno odvisni prostori pa se oddajo v najem raznim pisarnam, agencijam itd., da se tako zagotovi tudi hitrejša obrestovanje poslopja in investiranja kapitala.

Podroben popis tega kulturno in gospodarsko velevažnega poslopja podamo prihodnjič. Glede finančne podlage omenjamo danes samo, da z zgradbo tega poslopja interesi delojemalcev niso prav nič ogroženi; jasno je, da more zgradba že v bližnji bodočnosti zelo blagodejno vplivati na višino socialno-zavarovalnih prispevkov. Finančna podlaga sloni na zavarovalno-tehničnem računu, ki hoče investirati samo razpoložljive rezervne kapitalije nezgodnih rent. Kapitalije iz naslova bolniškega zavarovanja iz previdnosti niso vzete v kalkulacijo, glavno z ozirom na dejstvo, da novi zakon o socialnem zavarovanju predpisuje znatno višje podpore, kakor so sedanje, prispevki pa so relativno celo znižani, in so zvišani samo absolutno, v kolikor so se povišale mezde. Radi tega so reserve iz naslova bolniškega zavarovanja zelo malo verjetne.

Nezgodno zavarovanje sloni na načelu kapitalnega kritja, t. j. vsaka renta, ki se prizna za nezgodo, mora biti takoj kapitalizirana. Kapital pa se v obliki rente ponesrečencu izplačuje mesečno, ostanek pa mora biti plodonosno naložen, tako, da izplačevanje rente do smrti rentnika, oziroma do vrnitve delazmožnosti, ni ogroženo.

Ako se investirajo razpoložljive rentne kapitalije, radi tega ne bo oškodovan niti delavec niti delodajalec. Kajti prispevki in podpore iz naslova nezgodnega zavarovanja so v zakonu jasno določeni in slone prispevki na natančnih statističnih podatkih o nezgodah, ki se pripete tekom enega leta. Prispevki tega leta morajo biti tako visoki, da krijejo rentne kapitalije za vse nezgode v tem letu. Ako se bodo nezgode v bodočih letih zmanjševale, bo treba zanje nižje kapitalije in zakon bo moral znižati prispevke. Ali narobe. Na ta zavarovalno-tehnični račun investicija razpoložljivih kapitalij (kapitaliziranih rent) nima prav nobenega vpliva. Radi gradbe poslopja se nezgod-

nozavarovalni prispevki ne morejo zvišati niti za dinar. Razpoložljive kapitalije so po svojem značaju dolgotrajen dolg rentnikom, ki se odplačuje mesečno in ki se prav pod nobenimi pogoji ne more znižati. Rentnik radi tega, če se kapitalizirani znesek njegove rente tako previdno investira, da donaja vsako leto za odplačevanje rente potrebne zneske, ni v svojih pridobljenih pravicah tudi za dinar ne oškodovan. Čisto neutemeljeno je naziranje, da bo zgradba oškodovala neposredno interesente ali da se zazidava čisti dobiček. Zavarovalno-tehnična bilanca nezgodne zavarovalnice izkazuje zelo neznamenit dobiček, ki bi pa tudi odpadel, ako bi bili kreirani vsi po staremu zakonu predpisani posebni fond. Vsa naša javnost more na to zgradbo gledati z največjim zaupanjem, ker prinaša gospodarskim in delavskim slojem samo koristi, katere mora z največjo vestnostjo ščititi.

Odgovor Trbovelj. premog. družbi.

Trboveljska premogokopna družba je te dni obelodanila v nekaterih časopisih svoje stališče in svoj komentar k zahtevam rudarskih delavcev in pozivlja javnost, naj razsodi sama o upravičenosti teh zahtev. Da bi javnost bila natančno obveščena moram se v nekoliko pečati z izvajanjem Trboveljske premogokopne družbe.

V prvi vrsti družba pravi, da se za učinkovito delo plača 40%, za doklade pa 60%. Ni v vprašanju učinkovito delo in doklade, nego je v vprašanju možnost obstoja rudarskega delavca in njegove družine pri teh plačah, pa naj bo že njegova mezda nagrada za učinkovito delo ali doklada, ali pa kaj drugega, to je postranska stvar, gre se za to, da se rudarju zasigura njegovo preživljanje. In če se družba postavi na stališče učinkovitega dela pomeni to, da delavčeva žena in otroci ne potrebujejo jesti, ker niso učinkovito nič delali. Sedaj pa je vprašanje, kam bo prišlo narodno gospodarstvo v splošnem, če delavci nebi imeli žen in otrok, kdo bi dal nove regimente delavcev, ako ne zopet delavske družine? Sinovi in hčere delničarjev trboveljske premogokopne družbe gotovo ne bodo šli delat v jamo. Če bi pa se postavili na stališče, da so vsi delavci samci, da vsi učinkovito delajo, nimajo otrok, kaj pa bo takrat ko (recimo za par let) ti vsi delavci pomrjejo, kdo bo jih zamenjal?

V premogovnikih Trboveljske premogokopne družbe je zaposleno 9296 delavcev. Od teh je 4200 oženjenih in imajo 9800 otrok. Po mnenju družbe se mora 14.000 žen in otrok pustiti umreti od gladi, ker učinkovito ne delajo. Če nebi bilo teh žen in otrok, družba ne bi imela niti enega delavca. Potemtakem bi morali teh 14.000 duš postreljati. Ali je to človeško?

Sistem doklad, pa naj se že imenujejo one draginjske ali družinske, upeljali so med vojno sami podjetniki in sicer iz razloga, ker so se bali, da bi življenje postalo cenejšo in če bi se povišanje mezd imenovalo kar nagrada za učinkovito delo, nebi se ta mezda dala znižati in so na ta način, vse med vojno upeljane doklade bile prejudic za eventualno znižanje mezd. Delavcu je vseeno, kako podjetniki imenujejo njegovo mezdo. Dnina, doplatek, doklada ali kaj drugega. Za delavca je to brezpomembno, njemu se gre za potrebno višino njegovih prejemkov za preživljanje kot človeka, kako se pa ti prejemki imenujejo, je postranska stvar. Pred vojno ni bilo nobenih doklad in se je delavstvo borilo samo za učinkovito dnino, katero so pa podjetniki med vojno iz špekulativnih namenov spremenili v razne doklade. Mi nimamo nič proti temu,

da se iznova upelje učinkovita dnina, ampak taka, da delavec lahko z njo preživlja sebe in svojo družino. Pred vojno je ime-

1 dobre hiače	v letu 1914	23— K	danes	1.300— K
1 dobri čevlji	" " "	15— K	"	1.500— K
1 dobra oblika	" " "	40 do 80— K	"	4.000 do 8.000 K
1 kg sladkorja	" " "	0 80 K	"	80— K

itd. kar pomeni, da se danes ena krona ravna enemu vinarju pred vojno.

Če je rudar imel takrat 3,50 do 4,50 K, učinkovite dnine na dan, bi moral imeti danes 350 do 450 K. Naj se vpelje taka učinkovita dnina in potem lahko odpadejo vse doklade!

V mesecu juliju 1914 potrebovala je 5 članska družina za življenske potrebščine K 179,64. V mesecu maju 1922 plačala je ista družina za isto količino življenskih potrebščin K 7379,60.

Ni res, da delavstvo po plačilnem sistemu doklad nima nobene vzpodbude za delo in da mu je marljivost postranska stvar. To je sploh nemogoče, ker je za vsakih 10 delavcev ali pa še manj nastavljen po en paznik, kateri jih naganja in skrbi za marljivost delavcev.

Tabela prejemkov Trboveljske premogokopne družbe ni točna in mi bo dovoljeno, da jo natančno iznesem kakor je to v pogodbi, katera ima še danes veljavo.

Po tej pogodbi so nastopne kategorije:

- strelni mojstri, profesionisti, kopači, strojniki, prožni polagalci, zidarji in tesarji ter vsi jamski in nadnevni delavci;
- majhni kopači, kurjači, lesni nalagalci in spravljači na dnevu, hlapci, delavci v kamenolomih, starejši delavci pri separaciji in sploh vse drugo jamsko in nadnevno osebje;
- delavci v starosti nad 18 let in vsi delavci nad 16 let, ki niso navedeni v kategorijah a) in b);
- dečki pod 16 let in dekleta pod 18 let.

Faktične mezde za osemurni delavnik so sledeče:

kat. dnina za stor. št.	os. dokl.	nab. prisp.	skupaj
a) 52—	27—	6'94	85'94 K
b) 45—	27—	6'94	78'94 K
c) 37—	27—	6'94	70'94 K
d) 28—	27—	6'94	61'94 K

Ker pa delavec dela komaj mesečno 24 dni, jesti pa mora vsak dan, njegova faktična dnina na en koledarski dan iznaša:

kategoriji	ted. zasl. 7 dni	mes. zasl. 30 dni
a)	68.75	471.25
b)	63.15	442.05
c)	56.75	397.25
d)	49.55	346.85

To je za osemurni delavnik po pogodbi in je čudno, odkod je družba prišla do števil v njeni tabeli, še bolj čudno pa je, odkod je družba našla 8 kategorij, če so le 4 v pogodbi.

Po kalkulaciji družbe bi se moralo, če se delavskim zahtevam popolnoma ugoditi, zvišati cene premo-gu za 3600 K po vagonu. Da pa to ni potreba naj nam pokaže sledeči primer:

9296 delavcev proizvaja dnevno:

Nova ofenziva kapitalizma.

Na podlagi zakona o zaščiti delavstva hoče jugoslov. kapitalizem oropati proletariata najvažnejše pridobitve po svetovni vojni, to je šurnega delavnika. Ker ve, da ga v rudniških in industrijskih obratih ne bo kar tako brez odpora in boja odpravil, se je vrgel na trgovska in obrtna podjetja. Najprvo ga hoče odpraviti tukaj in potem seveda stopnjava v drugih obratih. Na podlagi omenjenega zakona je določen za trgovska in obrtna podjetja 8—10 urni delavni čas, katerega bo pa natančneje določil minister so socialno politiko v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo po zaslišanju

lo rudarsko delavstvo dnino 3,50 do 4,50 K. Če primerjamo današnje cene z onimi pred vojno dobimo nasledno sliko:

premo-ga 440 vagonov (à 650 K tona)	K 2,860,000—
cementa 10 vagonov (à 2670 K tona)	„ 267,000—
apna 15 vagonov (à 1500 K tona)	„ 225,000—
opeke 30.000 kosov (à 3 K)	„ 90,000—
vrednost povišanja, grača, orodja in drugega	„ 50,000—
gospodarska vrednota K 3,492,000—	

Potem skupna dnevna gospodarska vrednost enega delavca ali delavke znaša K 376,50 dnevno. Če primerjamo naše zahteve s to gospodarsko vrednoto in izračunamo vse dnevne izdatke (tudi vse družinske doklade) dobimo, da je povprečna dnina vsakega delavca ali delavke 106 K dnevno.

Bilanca.

Sedanja povprečna dnina	z zahtevo 100%	režijski stroški	povišana dnina
106.	212.—	89.—	310.—

Gospodarska vrednost enega delavca ali delavke iznaša dnevno K 376,50 in potemtakem ostane družbi dnevno čistega dobička na enem delavcu ali delavki K 66,50.

Kakor se vidi, bi družbi, če bi ugodila našim zahtevam brez vsakega povišanja cen premo-gu ostalo od vseh delavcev dnevno kron 618,189 kar znaša letno za 300 delavnih dni K 18,545,520.

Potemtakem, če je družba imela lanskega leta dobiček 33 milijonov kron, bi se danes ta dobiček znižal za 14,454,480 kron, ne bi pa bilo potrebno zvišati cene premo-gu.

Da je pa dobiček 18,545,520 K na leto primeren, javnost sama lahko razsodi.

Pripomniti mi je še sledeče:

Družba ulaga dnevno kapital v nove investicije, v nove rove, v nove dnevne kope, kar vse pride v poštev šele čez 10 do 15 let itd. Ravnotako so skladišča raznega materiala prenapoljena tako, da več let ni treba ne enega vinarja izdati za nove investicije in za material. To je pa tudi čist dobiček.

Razen tega je družba odprla v Hudi jami in Rajhenburgu dva nova rudnika, kojih vrednost predstavlja milijarde, a za v njih uloženi kapital ni treba nobene amortizacije, ker so ti rudniki danes popolnoma izplačani in sicer tekem zadnjih 2 let. Ti rudniki pričnejo letos zastoj producirati.

Iz tega našega izvajanja lahko razvidi razsodba javnost to-le:

1. Današnje mezde rudarja so tako nizke, da s temi nikakor ne more živeti.

2. Današnji dobiček Trboveljske premogokopne družbe je tako visok, da bi družba, če ugoditi zahtevam v polnem obsegu še vedno imela letno ca 19,000,000 K čistega dobička, neglede na prirastek njenega premo-ženja (novi rudniki itd.) in neglede nato, da se njeno premo-ženje vsled devalvacije denarja množi vsproredno z padcem vrednosti krone.

Vsak objektivni človek mora priznati popolno upravičenost rudarskih zahtev.

Franjo Peterkovič.

trgovskih, industrijskih in delavskih zbornic (gl. »Trgovski list št. 73 od 20. 6. 1922). In industrijske in trgovske zbornice so z vso paro na delu, da podajo ministru svoja »mnenja«, da so za 10urni delovni čas. V Mariboru, Celju, Ptuj in drugod so trgovski gremiji že izrekli svoja mnenja, da so proti šurnemu delavnemu času v trgovinah. Nedvomno bodo vsi jugoslovanski čifuti krščeni in nekrščeni nikdar siti trgovci zahtevali čim daljši delavni čas in tako mnenje bodo seveda podale trgovske zbornice ministru. Sedaj pa je vrsta na Tebi jugoslovanski proletariata, da pokažeš, da si ne pustiš oropati 8-urni delavnik, da Ti je on svet, katerega se ne sme nikdo dotakniti, niti ne s povišanjem plač ne. Kajti čim se uvede 10-urnik bodo nebroj naših tovarišev na cesti in ti bodo morali spre-

jeti službo pod vsakimi pogoji za še tako nizke plače, sicer bodo poginili na cesti. In te nizke plače bodo merodajne tudi za ostale nastavljenke. Zato je skrajni čas, da se vzdignejo vsi trgovski nastavljenki in nastavljenke v boj proti reakciji, ki hoče odpraviti 8-urni delavnik v trgovinah in s tem napraviti v vrstah trgovskih nastavljen-cev velikansko brezposelnost, katero bodo izrabili gospodarji in znižali plače. V Mariboru je trgovski gremij že zahteval 10-urni delavnik, vendar še ni vpeljan. Tudi v Celju hočejo zvišati delavni čas in zato je društvo trgovskih nastavljencev sklicalo v petek 14. t. m. sestanek pri »Kroni«, kamor je prišlo za Celje ogromno število 110 trgovskih nastavljencev Slovencev kakor tudi Nemcev. Enodušno se je zahtevalo, da se čimprej sklene z gremijem kolektivna pogodba, koje glavni brezpo-gojni zahtevi sta 8-urni delavnik in zvišanje plač z ozirom na današnje draginjo. Navdušeno so se izjavili, da se hočejo ti dve zahtevi, posebno za 8-urni delavnik boriti do skrajnosti. Treba pa je, da se zdramijo trgovski nastavljenki po celi Sloveniji, po celi Jugoslaviji ter vzdignemo svoj glas, da se je tudi zanje bila svetovna vojna, da se ne puste še bolj izkoriščati, ampak, da so pripravljeni iti za 8-urni delavnik v boj na življenje in smrt. Zato naj se vse organizacije, kjer so včlanjeni trgovski nastavljenki takoj vzdignejo in protestirajo ter pripravijo svoje člane na predstoječi boj, da odbijejo nameravani napad, ki zna postati usodepoln tudi za cel ostali proletariata. Živel 8-urni delavnik!

Strokovno.

Opozorjamo vse delavce in nameščence na razglas Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani v današnji številki našega lista.

Pozor južni železničarji!

Vabimo Vas na ustanovni občni zbor podružnice Ljubljana I. Neodvisne strokovne železničarske organizacije, ki se vrši v ponedeljek, 31. t. m. ob 19 $\frac{1}{2}$ uri v gostilni Polšak, Martinova cesta, s sledečim dnevnim redom:

- Čitanje pravil;
- Volitev odbora;
- Raznoterosti.

Za kurilniško osebje južne železnice se vrši ustanovni občni zbor podružnice Ljubljana II., Neodvisne železničarske organizacije za Slovenijo v nedeljo dne 30. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostorih železničarskega doma z dnevnim redom:

- Čitanje pravil;
- Volitev odbora;
- Raznoterosti.

Sodrugim železničarji, da pridemo končno do rednega poslovanja v organizaciji, je nujno potrebno, da si postavimo podružnice, izvolimo svoje zaupnike, kateri bodo v imenu organiziranih članov zastopali posameznike, pogovoriti pa se imamo tudi o drugih važnih zadevah med seboj. Prineslo se bode tudi s seboj pristopne izjave, da kdor še ni član se lahko vpiše tam. Dolžnost vsakega železničarja je, da se udeleži zbora in s tem pripomore k uspešnemu delu v organizaciji.

Društveno vodstvo

Neod. strok. žel. organizacije za Slovenijo.

Pozor stavbinci!

Pri zadnjem povišanju mezd so dobili stavbinski delavci tako povišanje, da skoro ni vredno o tem pisati. Še nekaj tednov traja sezona za te nesrečne delavce, ki so imeli v začetku sezone več dolga, kakor bodo zaslužili v teku cele te sezone. Podjetniki ne vprašajo delavca, kako živí in kako bo preživel bodočo zimo, ampak samo gonijo svoje delavce, da jim čim cenejše kar največ delajo, da bi se njihov profit še bolj povečal. Ker draginja raste sedaj od dne do dne, so stopili stavbinski delavci v novo mezdno gibanje. Opozorjajo se zato vsi stavbinci in zidarji cele Jugoslavije, naj ne potujejo v Ljubljano, dokler se mezdno gibanje ne konča!

Pozor lesni delavci!

Lesni delavci v Ljubljani so predali mizarskim podjetjem mezdne zahteve, na katere še niso dobili popolnega odgovora. Dne 24. t. m. so imeli lesni delavci svoj sestanek z dnevnim redom: povišanje mezd. Ogorčenje lačne množice je bilo veliko, vsi navzoči so protestirali proti neupravičenemu povišanju cen življenskih potrebščin ter proti groznemu izkoriščevanju od strani podjetnikov. Clani lesne organizacije niso slepi in vidijo bedo in pomanjkanje, ki jih čaka to zimo. Delavci, videvši, da nimajo obleke niti drugih potrebnih stvari, ki so potrebne za človeka dostojno življenje, so ogorčeno protestirali proti krivici, ki je dosegla svoj višek. Na koncu shoda je jedva uspelo predsedniku sodruhu Skuku in tajniku sodrugu Bradešku, da sta zadržala množico, ki je hotela takoj proglasiti stavko. Sodrugu lesnim delavcem želimo dober uspeh! Če bo borba trajala delj časa, jih bodo vsi lesni delavci Jugoslavije moralno in materialno podpirali v njihovem boju, a naloga ostalega delavstva je, da stori vse, da jih tudi ono krepko podpira v njihovi borbi proti izkoriščevalcem, ker zmaga lesnih delavcev je tudi zmaga delavskega razreda. Lesni delavci niso sami, ker za njimi stoje mogočne organizacije celega jugoslovanskega lesnega delavstva. Delodajalci kršijo tudi zakon o osemurnem delovnem času, ker hočejo še večje profite. Kapitalisti in drugi izkoriščevalci nalagajo svoj denar v nepremičnine in druga sigurna podjetja, ker hočejo profitirati s padanjem naše valute, delavec pa, ki proizvaja vse vrednote, mora gladovati. Zato sodrugi zahtevajte svojo pravico!

Vse sodruge lesne delavce v Jugoslaviji opozarjamo, naj nihče ne potuje v Ljubljano, dokler se ne konča mezdno gibanje lesnega delavstva. Kdor bi vzel v Ljubljani delo, se bo smatral za kršilca delavske solidarnosti in bo moral nositi sam posledice.

Plenarna seja Saveza drvodjelskih (lesnih) delavcev Jugoslavije v Zagrebu.

Savez lesnih delavcev je imel 28. in 29. junija svojo drugo plenarno sejo po ujedinjenju. Če se vzame v obzir dejstvo, da je bil kongres ujedinjenja že 1. novembra 1920, bi se zdelo nepojmljivo, da je centralna uprava imela do sedaj le 2 seji. Vzrok temu je Obznana, ki je postavila cel delavski razred izven zakona. Radi teh prilik ni plenum imel dovolj možnosti za kontrolo dela uprave in plačanih uradnikov. Vsled tega je razumljivo, da je vsled teh okoliščin gospod Novak delal vse po svoji glavi proti volji večine, ker je smatral samega sebe za upravo Saveza lesnih delavcev.

Na plenarni seji so bili razen delegatov iz Hrvatske in Slavonije, 2 delegata iz Slovenije, 4 iz Srbije, 3 iz Bosne in Hercegovine, od teh 1, ki je zastopal tiste lesne delavce, ki se ne slažejo z delom Saveza drv. del. za Bosno in Hercegovino, ki je včlanjen pri Glavnem Radniškem Savezu. Ta delegat je predal od 87 sarajevskih lesnih delavcev podpisano izjavo, ki zahteva neodvisnost del. strok. organizacij od političnih strank ter centralizacijo lesne organizacije.

Od plenuma izvoljena komisija, v kateri so bili za Hrv. in Slavonijo sodrugi Jaklin in Vodošek, za Slovenijo s. Bradeško, za Srbijo: s. Predojevič, za Bosno in Hercegovino: s. Fatner, je predložila to resolucijo, ki jo je plenum enoglasno sprejel:

1. Vsi delegati stoje na stališču ujedinjenega pokreta Jugoslavije, in ta naj se izvrši čimprej. Napravijo naj se pravila po sporazumu, ter naj se dajo v potrjenje kompetentnim oblastem.

2. Dokler se pravila ne sestavijo, naj vsaka pokrajina deluje na svojih dosedanjih.

Glede internacionale naj stoji vsaka pokrajina na svojih predvojnih

principih. Odstranijo se le tedaj, kadar dobi Savez drvod. rad. svojo legalno moč.

3. Ustanovi naj se skupni stavkovni zaklad po sporazumu vseh pokrajin in naj stopi v veljavo z dne 1. septembra 1922. Do tedaj pa naj se posamezne pokrajine v slučaju stavk podpirajo med seboj z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Za stavkovni fond naj se pripravi pravilnik sporazumno ter uredi potrebno za nadaljnje delovanje. Izdajati naj se prične list »Drvodjelnik«, katerega naj prejema vsak član tedensko, piše pa se naj v vseh jezikih, kateri se uporabljajo v državi.

Od starega odbora Saveza lesnih delavcev so še 3 člani bili navzoči, ostali so ali v inozemstvu, ali so postali samostojni itd. Ker je bila sodrugu Novaku izrečena nezaupnica in ker je sodrug Kordič izven Zagreba, je bil izvoljen popolnoma nov odbor. Neki obstoječi akcijski odbor, ki nima za seboj nikogar, razen morda Luke Pavičevića in naklonjenosti policije, je hotel s silo fungirati v Savezu lesnih delavcev kakor vodstvo, kar se mu pa ni posrečilo. Ko je videla ta nasilniška družba, da jih člani ne marajo, so s pomočjo policije vrgli na cesto legitimno izvoljene odbornike ter so jih denuncirali pri policiji. Vsled teh nasilij so interverirali legitimni predstavniki pri oblastih in dosegli to, da je bil določen zbor za 23. julija, da se odloči, kdo ima večino članstva in da pripade Savez tistemu, ki bo to večino imel za seboj. Samo ob sebi razumljivo je, da so legitimni predstavniki dobili večino oziroma bolje rečeno, vse člane in Savez.

Skraini čas je, da uvidi tudi policija, da se tudi s silo ne more delavcev prisiliti, da bi šli k izdajalcem v Glavni radniški Savez.

»Opomba uredništva!« Pod tem naslovom iznaša v »Delavcu« od 8. julija urednik »Delavca« svoje želje proti željam lesnih delavcev Slovenije ter razlaga, kako »ni bilo mogoče ujedinjenje, ker so eni hoteli na sever, drugi na jug«. Po Svetkovem mišljenju bi bilo treba ujediti te tiste organizacije lesn. del., ki so priložene Glavnem Radniškem Savezu. Pri tem spominja na sklepe Tivolskega kongresa strok. komisije, ki so bile pa ne le proti volji večine lesnih delavcev sprejete, ampak tudi proti volji celih organizacij, kar najbolje dokazujejo sklepi, ki so jih sprejele ljubljanske podružnice strokovnih organizacij. Sicer se pa lesnih delavcev diktat gosp. Svetka ničesar ne tiče, ker lesni delavci o Glavnem radniškem Savezu, ki ga podpirajo le nekateri birokrati in policija — nečejo nič slišati. Sicer se pa nam zdi čudno Svetkovo komentiranje oficijelnih dopisov organizacije lesnih delavcev.

Dopisi.**Wranglovci imajo v SHS prednost pred domačimi vojnimi invalidi. Nov atentat na vojne invalide.**

Pred kratkim je bilo nastavljenih na Mariborski glavni pošti šest Wranglovcev in dočim se od nas domačih vojnih invalidov zahteva vse mogoče izkaze in potrdila o prejšnjem življenju, sposobnosti in vse mogoče in nemogoče, se nastavlja caristične batinaše brez vseh teh izkazov, ne glede na njihovo krvavo in temno preteklost, ter ne glede na to, da ne znajo našega jezika ne v govoru in ne v pisavi. Radi tega in radi protežiranja Wranglovcev na škodo nas jugoslovanskih invalidov protestiramo najodločneje ter zahtevamo, da se Wranglovce odstrani iz Mariborske glavne pošte, da ne bodo že itak od gladu popolnoma oslabeledi jugoslovanskim invalidom požrli zadnjo drobtinico kruha, ker sicer bomo jih mi z našimi bergljami in protezami sami pogнали k vragu, ter jih tako potom samoobrambe odstranili. Na poštno ravnateljstvo v Ljubljani pa stavimo vprašanje: 1. na podlagi katerega

ukaza je nastavilo 6 Wranglovcev na glavni pošti v Mariboru? 2. ali je pripravljena posredovati pri merodajni oblasti, da se Wranglovce odpusti, ter zamenja z našimi prepotrebnimi invalidi, ki so vložili pottom podpisane organizacije tozadevne prošnje, ter zaman čakajo rešitve? — **Organizacija vojnih invalidov, poverništvo Maribor.**

Cerklje.

Delavci in poduradniki stradajo pri nas, a najbolj pa stradajo vojni invalidi. Jaz, družinski oče s 5 mla-doletnimi otroci, 100% dela nezmožen, dobivam mesečno 107 Din. (sto in sedem dinarjev, da ne bi kdo mislil, da so številke napačno napisane). Sodrugi! povejte mi, kako je mogoče s tem denarjem živeti. Merodajni faktorji, kje ste? Ali ste vsi na dopustu, da ne slišite naših prošenj. — Martin Papež, 100% invalid.

Trbovlje.

Sveta vladar! Tega vsega-mogočnega »gospoda«, ki povzroča na svetu toliko veselja in žalosti, toliko razkošja in bede, ki vstvarja ubijalce, tatove, lopove, jezo, sovraštvo, zavist, nevoščljivost, sploh vse najslabše in najgrše, tega vsegamogočnega so poklicali socialdemokrati na pomoč, da naredi v njihovih vrstah red, da zmeri njihovim pristašem socialistično prepričanje. Včasih smo mislili, da je socialist oni, ki širi socialistično misel, ki budi bedni proletarijat k zavesti in mu daje poguma, da ne omahne v boju za idejo, oni, ki dela na polju preobrazbe te podivjane človeške družbe v boljšo — socialistično. Ne, varal sem se, bil sem v hudi zmoti; socialist je ta, ki plača progresivni davek! tako pravijo ti novepečeni socialisti — ki jih je sram starega naslova. Najprej so si nadejali novi naslov, meneč, da jih delavstvo ne bo poznalo in bo šlo za njimi. Ker pa delavstvo le neče in neče ubogati, ne mara nositi v korita koritarjem, ker ne spi več spanje večnega, so prišli z drugo metodo: progresivni strankin davek. Da bodo s tem davkom iskali prepričanje v svojih vrstah, je velika ironija. Dvomim, da jim bo ta metoda rodila zaželjeni sad. To sem zabeležil le v toliko, ker nekateri sodrugi pri soc. dem. hudo po koncu hodijo in pravijo, da imajo v stranki samo »pristne« na vodilnih mestih. Mi pa pravimo, da strankin davek še ne bo naredil »pristnih« in tudi s tem »pristnim« ne pojdemo ako bodo tudi točno odrajavali odmerjeni jim strankin davek. — Almarossa.

Tržič.

26. junija smo imeli čevljarji v Tržiču pogajanja v občinskem uradu. Zastopani sta bili obe strok. org. Osrednje društvo in Jugosl. strok. Zveza. Zvezo industrijevcev je zastopal dr. Golija, med podjetniki pa je bil tudi član SLS in član »Orla« neki čevljarški mojster Popov. Krščanski socialci, zastopniki delavcev, so čudno gledali, kako član njihove stranke zastopa proti njim skupno z demokrati koristi kapitalistov. Dne 2. julija so pa pri orlovski slavnosti v Tržiču skupno korakali zaupniki delavstva in g. Popov, zaupnik kapitalistov. Lepa stranka, ki zastopa i delavce i kapitaliste! Vprašanje je koga res zastopa, koga pa vodi za nos. Kapitalistov gotovo ne vodi za nos, ker stranka dobi od njih denar. Torej so delavci tisti, ki jih klerikalci zastopajo v besedah, dočim jim z dejanji nasprotujejo. Čas je že enkrat, da krščansko socialno delavstvo spregleda, da so le tiste organizacije, ki stoje na stališču razrednega boja res prave delavske zastopnice in da mora vsak delavec, pa bodi že katoličan, protestant, jud ali brezverec, biti član organizacije, v kateri odločujejo le delavski razredni interesi, ker fabrikanti nas izkoriščajo vse enako. Klerikalni fabrikant izkorišča katoliškega delavca ravno tako kakor delavca — brezverca in tovarnar brezverec svojega so-

mišljenika ravno tako, kakor katoličana. Delavec, mali kmet in uradnik spadajo v stranko proletariata, fabrikant, trgovec in veleposestnik v stranko kapitalistov. To so edino prave dve stranki, ki obstojata danes. Narodnost in pa »vera« je v nevarnosti« so pa fraze, s katerimi love kapitalisti nezavedne proletarce, da bi z njimi pomnožili svoje redke vrste. Takrat bo delovno ljudstvo šele lahko nekaj doseglo, kadar bo sleherni proletarec spoznal, da je za proletarce prostor le v **razredno-bojni stranki ali organizaciji proletariata.** Pogajanja so se vršila s 3 tvrdkami: P. Kozina, Maly-Demberger in Klofutar. Uspeh je bil slab zato, ker so bili delavci iz tovarnen Maly-Demberger in Klofutar po večini neorganizirani, dočim so bili v Kozinovi tovarni delavci prav dobro organizirani. Prva posledica tega je bila seveda, da so **Kozinovi delavci, ker so bili v organizaciji, imeli že prej mnogo višje mezde, nego neorganizirani v onih drugih dveh tovarnah.** Ko so podjetniki pristali konečno na — to, da se izenačijo plače Maly-Dembergerovim in Klofutarjevim delavcem z onimi v Kozinovi tovarni, so delavski zaupniki zahtevali še 30% zvišanje mezd, ker tudi mezde pri P. Kozini niso več v nobenem razmerju z današnjo draginjo, ki raste od dne do dne. Podjetniki nato niso pristali. Sklicali smo javen shod delavcev teh 3 tovarnen in delavstvo je pristalo na predlog podjetnikov ter odklonilo predlog delavskih zastopnikov, da se proglasi stavka. Proti stavki so glasovali neorganizirani delavci iz tovarnen Maly-Demberger in Klofutar in tako so ostali zavedni delavci iz Kozinove tovarne v manjšini. Pripomogla je k temu izidu tudi agitacija od strani klerikalcev. Poročal bom še natančneje o tem pogajanju. Za danes bi le opozoril na nauk, ki nam ga daje to pogajanje. Naša naloga je sedaj, da spravimo večino, če ne vse tržiške čevlj. delavce do tega, da stopijo v organizacijo. Ker le če bomo vsi organizirani bomo dosegli, kar hočemo! Vsak delavec, ki ni član strokovne organizacije, je, čeprav le vsled svoje nezavednosti, škodljivec delavskega razreda. Zato vsi v strokovno organizacijo! Vsi, ki vam je na srcu boljša bodočnost vas in vaših otrok, agitirajte med sodelavci, ki se še ne zavedajo svoje dolžnosti, da pridejo k spoznanju svoje delavske, proletarske zavednosti! — Čevljarški delavec.

Pesje pri Velenju.

Upravitelja tukajšne poštne nabiralnice ali filialke g. G. opozarjamo, da naj svoje vajence podučijo, kako imajo ravnati s pošto, ki pride na omenjeno nabiralnico, da ne bomo dobivali naročenih časopisov počeckanih s trgovskimi računi in z drugimi neumnostmi, kajti naš delavski časopis si naročujemo zato, da ga čitamo, ne pa, da bi se delale na njem različne računске vaje od strani njegovih vajencev. — Več prizadetih.

Javornik.

Vsem dobro znani preddelavec Gmajner Franc, ki ga je tukajšna podružnica kovinarjev zaradi kršenja 8-urnega delovnika izključila, se je v neki gostilni izrazil, da bo odsedaj naprej za vsako malenkost brezobzirno strogo postopal napram podrejenim delavcem (t. j., da jih bo denunciral). Sodrugi! Pazite na te vrste ljudi, ki imajo polna usta sladkih besed, samo da bi se okoristili na vaš račun. Omenjeni, ko še ni bil preddelavec, je bil največji lenuh v dotičnem obratu, sedaj pa je največji klečplazec. Gmajnarju povemo samo eno, nikar naj se ne igra preveč z delavci, da se ne pripeti to, kar se je že večim drugim zgodilo. — Javorniški kovinar.

.. Zbirajte za tiskovni sklad! ..

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

RAZGLAS vsem delodajalcem v Sloveniji.

Dne 1. julija 1922 se je začel izvajati Zakon o zavarovanju delavcev (okrajšava: ZZD) od 14. maja 1922. Zakon je bil objavljen v Službenih novinah od 30. maja 1922, št. 117, in v Uradnem listu od 13. junija 1922, št. 62. Po tem zakonu je postala Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani z dnem 1. julija 1922 Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Preradovičeva ulica št. 44 II (hrvatsko: Središnji urad za osiguranje radnika u Zagrebu, Preradovičeva ulica br. 44/II), ki je edini nositelj obveznega zavarovanja delavcev za slučaj bolezni in nezgode na vsem področju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Organizacija poslovalnic in ekspozitur bivše Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani ostane do nadaljnjega tako v stvarnem kakor v krajevnem oziru neizpremenjena in se vsaka posebej imenuje: *Poslovalnica ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev v (na) itd.* Seznam poslovalnic z označbo njih okolišev se nahaja na koncu tega razglašja.

V naslednjem se opozarjajo delodajalci v njih lastnem interesu in v interesu njih delavcev (uslužbencev, nameščencev) na najvažnejše določbe tega zakona, po katerih se je ravnati.

A. Dolžnost prijave delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 3. junija 1922, št. 1077, o izvedbi citiranega zakona, priobčene v Službenih novinah od 24. junija 1922, št. 137, in v Uradnem listu od 30. junija 1922, št. 70, morajo vsi delodajalci prijaviti najpозnejše v zakonitem roku 8 dni po prejemu tega razglašja pri pristojnih poslovalnicah okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na prijavnih tiskovinah vse svoje delojemalce, ki so jih imeli dne 1. julija 1922 zaposlene, ne glede na to, če so jih že imeli prijavljene ali ne. Prijaviti je tudi vse one delojemalce, ki so bili do sedaj oproščeni dolžnosti zavarovanja za slučaj bolezni, ker novi zakon takih izjem ne dopušča.

One delojemalce, ki so bili zavarovani že po prejšnjem bolniško-zavarovalnem zakonu, je obenem z novo prijavo z dnem 30. junija 1922 odjaviti na tiskovinah (odglasnicah), ki jih imajo delodajalci že od prej v rokah. Duplikati za morebiti izgubljene odglasne tiskovine se dobe pri vseh poslovalnicah.

One delavce (uslužbence, nameščence), ki so po 1. juliju 1922 izstopili iz dela, je prav tako na prijavnih tiskovinah prijaviti, obenem jih pa na odjavni odjaviti. Na ta način bo vsaki poslovalnici okrožnega urada mogoče ugotoviti število dne 1. julija 1922 pri vsakem delodajalcu zaposlenih delavcev, število na dan odziva temu razglasu in število od 1. julija 1922 do dneva odziva temu razglasu iz dela stopivših delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Te prijave so potrebne radi uvrstitve delojemalcev v nove mezdne razrede, katerih je 17 (do sedaj jih je bilo 13) in po katerih se ravnajo zavarovalni prispevki, ki jih imajo plačevati delodajalci in njih delojemalci, ter bolniške podporne dajatve (podpore) članom in njihovim svojcem. Na odredbo osrednjega urada se vse one člani, ki do 31. julija 1922 ne bi bili na novo prijavljeni, uradno uvrsti iz sedanje 13. mezdne stopnje v novi najvišji, t. j. 17. mezdni razred, ker bo okrožni urad (poslovalnica) smatral, da ta mezdni razred odgovarja mezdami (plačam oz. službenim prejemkom) dotičnih delavcev, uslužbencev, nameščencev. Razen tega bo zamužne delodajalce kaznovala pristojna politična oblast radi kršitve § 194. odst. 1., oz. § 195., odst. 1., ZZD z občutnimi globami.

V pojasnilo za pravilno izpolnitev tiskovin so na njih hrbtini strani natisnjena potrebna navodila, po katerih se je ravnati, da se omeji morebitno nepotrebno dopisovanje in odvrnejo nepotrebni stroški. Posebno važno je, da je pravilno navedena plača (v gotovini, v naravi ali v blagu, dajatve tretjih oseb itd.) ter opravilo, značaj ali način zaposlenosti delojemalca. Označba delavcev ne zadostuje, temveč je navesti n. pr.: »nakladalec lesa«, »kopač«, »žagar«, »voznik«, »strojni ključavničar«, »stavbni ključavničar«, »kurjač«, »tiskarski strojnik«, »stavec«, »strojni stavec«, »faktor«, »tiskarski hlapec«, »krojač«, »krojaški prikojevalec«, »trgovski pisarniški uradnik« itd.

Če obsega podjetje več panog obratovanja ali več obratov, je navesti poleg vrste zaposlenosti delojemalca (značaja, opravila) tudi oddelek obrata ali obrat, v katerem je prijaviteljen zaposlen, ker je to važno za uvrstitve v nevarnostni razred in odstotek ter za predpis prispevkov za nezgodno zavarovanje. Delodajalci, ki imajo svoje obrate že priglašene pri Izpostavi I. osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani (bivši Začasni delavski zavarovalnici v Ljubljani), naj navedejo poleg obrata tudi obratno soštevilko, ki je razvidna iz svoječasno jim vročenega odloka imenovane zavarovalnice. Poslej se bo vodil izvid članov tudi v bolniško-zavarovalnem oddelku ločeno po posameznih obratih.

Ako bi obstojal o zavarovalni obveznosti posameznih delojemalcev dvom, jih je vključ temu prijavit, dvom pa naj se na prijavnih primerih označi. Ako bo urad ugotovil, da kak delojemalac ni zavezan zavarovanju, ga kljub prijavi ne bo uvrstil med svoje člane in bo o tem delodajalca obvestil.

Način prijavljanja.

Zavarovanju zavezane osebe mora vsak delodajalec prijavljati na predpisanih tiskovinah. Podjetjem, ki redno zaposlujejo več nego 20 delavcev (uslužbencev, nameščencev), sme okrožni urad dovoliti, da prijavljajo svoje uslužbence z mezdnimi zapiski.

Izpremembe v stanju ali razmerju družine delojemalca (če se oženi ali omoži, loči, če odvodi itd.) ter izpremembe v zaslužku, opravilu, značaju ali načinu njegove zaposlenosti (n. pr. če vajenec postane pomočnik, delavec predelavec ali delovodja, kovinski strugar livar, črkostavec faktor itd.) je prijavljati na posebni tiskovini »Prijavnica o izpremembi pri članu«.

Pripominja se, da je po zakonu izključno in edino le delodajalec odgovoren za pravilno izvedbo prijave, odjav ter prijave izprememb. V slučaju neprijave, zakasnele prijave ali nepravilne prijave ga zadenejo občutni stroški v zmislu § 11. ZZD in znatna globa, ki jo naloži pristojna politična oblast.

V pojasnilo

kdo je zavezan zavarovanju za slučaj bolezni in nezgode.

naj služijo naslednja navodila:

Zavarovanju so zavezane vse osebe, ki dajejo na podlagi kakršnegakoli službenega razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem. Posebe se opozarja, da so od 1. julija 1922 dalje zavarovanju obvezani tudi vsi hišni posli (dekle, služkinje, pestunje, dojilje, sobarice, kuharice, hlapci itd.), vajenci, praktikanti, volonterji ter učenci v delavnicah javnih učnih zavodov itd. Zavarovanju zavezani so tudi tkzv. hišni delavci, t. j. osebe, ki se bavijo z najemnim delom v svoji lastni delavnici ali na svojem lastnem stanovanju po naročilu in na račun drugih oseb, katere se bavijo z obrtom, trgovino ali industrijo, tudi če nabavljajo sirovine in pomožni material sami in čeprav postransko delajo tudi na svoj lastni račun.

Zavarovanju za slučaj bolezni so dalje zavezani državni in javni nameščenci, ki so bili po zakonu do sedaj zavarovani (provizorični in pomožni sluge), in oni, ki na podstavi službenih predpisov v slučaju bolezni ne dobivajo plače celih 26 tednov (pol leta), računajoč od dneva njih obolenja, četudi dobivajo stalno mesečno plačo, za slučaj nezgode pa se zavarujejo državni in javni nameščenci, če nimajo sami in njih rodbina pravice do pokojnine, ki ustreza odškodnini v zmislu XI. poglavja ZZD.

Zavarovanju so zavezani tudi delavci (uslužbenci, nameščenci), naši državljani, ki so stalno zaposleni v inozemstvu na račun tuzemskih podjetij, razen, če so že zavarovani na podstavi zakona dotične države.

Izveti od zavarovanja so začasno le poljski delavci in poljedelski posli, ki niso zaposleni pri strojih, dalje delavci v kaznilnicah ter nestalni hišni posli, najeti za nestalna hišna dela, kakor je pranje, žaganje drv itd.

Rok za prijavo in odjavo delojemalcev ter prijavo izprememb v njih zaslužku in drugih razmer je 8 dni, računajoč od dneva, ko je delojemalac stopil v delo, oz. izstopil iz dela, oz. se je vršila v višini njegovih

C. Prispevki za zavarovanje.

1. Prispevki za bolniško zavarovanje.

Na podstavi § 21. ZZD se vsi zavarovanci uvrste po višini njih zaslužka v 17 mezdnih razredov po sledeči razpredelnici:

Mezdni razred	Višina mezde (zaslužka) na						Zavarovana mezda	Skupni dnevni prispevek delodajalca in delojemalca za bolniško zavarovanje
	dan		teden		mesec			
	nad	do	nad	do	nad	do		
I.		2 50		15 —		62 50	2 —	—10
II.	2 50	3 —	15 —	18 —	62 50	75 —	2 50	—13
III.	3 —	3 60	18 —	21 60	75 —	90 —	3 —	—15
IV.	3 60	4 40	21 60	26 40	90 —	110 —	3 60	—18
V.	4 40	5 40	26 40	32 40	110 —	135 —	4 40	—22
VI.	5 40	6 60	32 40	39 60	135 —	165 —	5 40	—27
VII.	6 60	8 —	39 60	48 —	165 —	200 —	6 60	—33
VIII.	8 —	9 60	48 —	57 60	200 —	240 —	8 —	—40
IX.	9 60	11 60	57 60	69 60	240 —	290 —	9 60	—48
X.	11 60	14 —	69 60	84 —	290 —	350 —	11 60	—53
XI.	14 —	16 80	84 —	100 80	350 —	420 —	14 —	—70
XII.	16 80	20 —	100 80	120 —	420 —	500 —	16 80	—84
XIII.	20 —	24 —	120 —	144 —	500 —	600 —	20 —	1 —
XIV.	24 —	28 80	144 —	172 80	600 —	720 —	24 —	1 20
XV.	28 80	34 —	172 80	204 —	720 —	850 —	28 80	1 44
XVI.	34 —	40 —	204 —	240 —	850 —	1000 —	34 —	1 70
XVII.	40 —		240 —		1000 —		40 —	2 —

Skupni prispevek za bolniško zavarovanje (prispevek delodajalca in delojemalca skupaj) znaša 5 odstotkov zavarovane mezde (plače, zaslužka).

Ako ni zaslužek določen na dan, nego za drug čas, se višina dnevnega zaslužka računa s šestinko tedenskega, s petindvajsetinko mesečnega ali tristoletnega zaslužka.

Ako zaslužek ni določen po času (akordna plača, plača od kosa, dajatve tretjih oseb, napitnina itd.), se določi zaslužek po znes-

ku, ki povprečno pripada ali običajno pripada na dan, teden ali mesec.

Kot zaslužek veljajo tudi vse vrste draginskih, družinskih in drugih doklad, dnevnice, nabavni prispevki, naravni prejemki i. t. d.

Osebe, ki ne dobivajo za svoje delo nobene nagrade ali plače, se uvrščajo v najnižji mezdni razred.

Zavarovalne prispevke obračunava okrožnemu uradu delodajalec v celoti. Od prispevka za bolniško zavarovanje, navede-

prejemkov, v značaju ali načinu njegove zaposlenosti itd. izprememba.

Osebe, ki so najete za manj nego 8 dni, se mora prijaviti takoj pri njih vstopu v delo. S prijavo takih oseb se lahko obenem izvrši tudi njih odjava.

B. Dolžnost prijave obratov.

Po ZZD vrši okrožni urad za zavarovanje delavcev vse krajevne posle nezgodnega zavarovanja.

Vsak delodajalec, ki zaposluje v svojem obratu več kakor 5 delavcev, zavezanih zavarovanju, ali ki obratuje s stroji, ki jih goni elementarna sila (para, elektrika, plin, voda, živina, veter itd.), mora v svrhu uvrstitve obratov v nove varnostne razrede najkasneje tekom 14 dni po dostavitvi tega razglašja prijaviti potom pristojne poslovalnice Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani svoj obrat (ali več obratov istega podjetja) na predpisani tiskovini »Prijavnica obrata«, in sicer v dveh izvodih. Prijave obrata (obrta, podjetja) ni treba izvršiti onim, ki so imeli že doslej vse svoje obrate (obrta, podjetja) zavarovane pri Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v Ljubljani. Po novem zakonu so vsi, ki so zavezani zavarovanju za slučaj bolezni, podvrženi tudi zavarovanju za slučaj nezgode; zato mora vsakdo, ki zavaruje delojemalce, za slučaj bolezni, iste zavarovati tudi za slučaj nezgode.

V roku 14 dni se mora prijaviti tudi vsako izpremembo v obratu (namestitve novih strojev in slično) na predpisani tiskovini »Prijavnica o izpremembi o obratu«.

V roku 14 dni je prijaviti vsako prenehanje ali ustavitev obrata.

O uvrstitvi obrata v nevarnostni razred in o določitvi nevarnostnega odstotka bo Okrožni urad obvestil vsakega delodajalca s posebnim odlokom.

Pri onih delodajalcih, ki bi ne izpolnili svoje prijave dolžnosti, bo okrožni urad sam na licu mesta in na stroške delodajalca zbral vse za uvrstitev obrata v nevarnostni razred in odstotek potrebne podatke.

nega v gorenji razpredelnici, sme delodajalec polovico odtegniti od delojemalčevega zaslužka (mezde, plače).

Ako delodajalec prispevka ni odtegnil takoj pri izplačilu zaslužka (mezde, plače), ga sme odtegniti naknadno le tekom enega meseca po izplačilu zaslužka, od katerega bi moral prispevek odtegniti, odnosno tekom dveh mesecev, če prejema delojemalac mesečno plačo. Za osebe brez zaslužka, oz. če znaša zaslužek manj nego 2 Din na dan, mora plačevati cel prispevek delodajalec sam.

Delodajalca, ki odteguje svojim delavcem (uslužbencem, nameščencem) višje prispevke, nego so predpisani za dotični mezdni razred, ali ki sklene s svojimi delojemalci delovno pogodbo, poslabšujočo določbe zakona o zavarovanju delavcev, zadene globo od 100 do 2000 Din, v ponovnem slučaju do 5000 Din.

Prispevke plačuje delodajalec na podlagi pismenega plačilnega naloga Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani po poštni položnici mesečno za nazaj v roku dospelosti.

2. Prispevki za nezgodno zavarovanje.

Kot osnova za odmero prispevkov za zavarovanje zoper nezgode (prispevna tarifa) je določen za čas od 1. julija 1922 do 31. dec. 1923 prispevek po 8 Din za 100 Din zavarovanega zaslužka (mezde, plače) in za

nevarnostni odstotek 100. Torej se za vsakih 100 Din zavarovanega zaslužka pobira tolikokrat po 8 par, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je obrat uvrščen.

Prispevana tarifa se dobi pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Vsak delodajalec bo obveščen s posebnim odlokom, v kateri nevarnostni razred in odstotek je bil njegov obrat (če ima več obratov, za vsak obrat posebej) uvrščen.

Prispevke za nezgodno zavarovanje plačuje izključno le delodajalec sam.

D. Predpisovanje prispevkov.

Prispevki za bolniško in nezgodno zavarovanje se predpisujejo hkrati s posebnim plačilnim nalogom, ki ima značaj javne izvršilne listine.

Zoper plačilni nalog je dopustna pritožba tekom 8 dni po prejemu naloga na

E. Dajatve (podpore zavarovancem).

1. Dajatve v slučaju bolezni.

Zavarovanci imajo v danem slučaju pravico do dajatve (podpor) po naslednji razpredelnici:

Mezdni razred	Hranarina (boleznina) (§ 45, t. 3, ZZD)		Porodnina (45, t. 4, ZZD)		Podpora za dečjo opremo (§ 45, t. 4-c, ZZD)	Dojnina (§ 45, t. 4-c, ZZD)		Rodbinski člani (§ 45, t. 5, ZZD)			Pogrebna (§ 45, t. 6, ZZD)
	na dan	na teden	na dan	na teden		na dan	na teden	podpora za dečjo opremo	podpora za porodnice		
								na dan	na teden		
I.	1-33	9-33	1-50	10-50	28—	1—	7—	28—			60—
II.	1-66	11-66	1-87	13-12	35—	1-25	8-75	35—			75—
III.	2—	14—	2-25	15-75	42—	1-50	10-50	42—			90—
IV.	2-40	16-80	2-70	18-90	50-40	1-80	12-60	50-40			108—
V.	2-93	20-53	3-30	23-10	61-60	2-20	15-40	61-60			132—
VI.	3-60	25-20	4-05	28-35	75-60	2-70	18-0	75-60			162—
VII.	4-40	30-80	4-35	34-65	92-40			92-40			198—
VIII.	5-33	37-33	6—	42—	112—			112—			240—
IX.	6-40	44-80	7-20	50-40	134-40			134-40	1-50	10-50	288—
X.	7-73	54-13	8-70	60-90	162-40			162-40			348—
XI.	9-33	65-33	10-50	73-50	196—			196—			420—
XII.	11-20	78-40	12-60	88-20	235-20	3—	21—	235-20			504—
XIII.	13-33	93-33	15—	105—	280—			280—			600—
XIV.	16—	112—	18—	126—	336—			336—			720—
XV.	19-20	134-40	21-60	151-20	403-20			403-20			864—
XVI.	22-66	158-66	25-50	178-50	476—			476—			1020—
XVII.	26-66	186-66	30—	210—	560—			560—			1200—

K zgoraj navedenim dajatvam (podporam) se pripominja:

Oboleli zavarovanci imajo pravico do brezplačnega zdravljenja (zdravnika zdravil, bolnišnice, babske pomoči in podpore, pomožnih priprav itd.) ter do podpore v denarju a) hranarine ali boleznine, b) porodnine, c) podpore za opremo rojenca, d) dojnine itd.) V slučaju smrti zavarovanca gre njegovim svojcem pogrebna.

a) **Hranarina (boleznina)** znaša na dan dve tretjini zavarovalne mezde (zaslužka, plače).

Izplačuje se, ako je bolezen združena s pridobitno nesposobnostjo in ako traja dlje nego 3 dni, za čas pridobitne nesposobnosti za delo, ako pa ne bi pridobitna nesposobnost prestala prej, 26 tednov.

b) **Porodnina** znaša na dan tri četrtine zavarovane mezde.

c) **Podpora za opremo rojenca** znaša 14 kratno zavarovano mezdo, v katerem je član (ica) včlanjen (a).

d) **Dojnina** znaša polovico zavarovane mezde, največ po tri dinarje na dan; pri družinskih članih 1.50 Din brez ozira na mezdni razred.

Porodniška podpora pripada članicam le, če so bile tekom leta pred porodom vsaj 3 mesece v zavarovanju zavezanem poslu ali če se je porod pripetil po neprekinjenem trimesečnem članstvu.

Pogrebna znaša 30 kratno zavarovano mezdo umrlega.

Tudi družinski člani zavarovanca imajo pravico do brezplačnega zdravljenja, porodniške in dojlne podpore.

Pravico do zvišanih dajatve po novem zakonu imajo le člani, ki so oboleli po 1. juliju 1922 in so bili zanje predpisani ali plačani prispevki po določbah tega zakona.

Ako biva član ob obolenju izven območja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, mu mora izplačevati podporo po zakonu njegov delodajalec ter ima pravico do povračila dejansko izplačanih zakonito dovoljenih podpor, ki jih pristojni okrožni urad povrne, ako ga je delodajalec takoj obvestil (§ 61. ZZD).

Članstvo in s tem pravica do podpore v slučaju obolenja preneha takoj po izstopu člana iz dela. Član, ki je bil v enem letu vsaj 6 mesecev zavarovan in ki zato, ker nima zaslužka, ne more plačevati zavarovalnih prispevkov, uživa pravico do najmanjših zakonitih dajatve (podpor) po § 45. ZZD še 3 tedne po izstopu iz dela; če pa je bil zavarovan v dveh letih najmanj 12 mesecev, uživa pravico do teh najmanjših dajatve še 6 tednov po izstopu iz dela.

2. Dajatve v slučaju obratne nezgode.

Vsak član, ki je utrpel obratno nezgodo, t. j. nezgodo, ki je v neposredni ali posredni zvezi z zavarovanju zvezanim delom, in ima za posledico telesno poškodbo in s to spojeno popolno ali delno izgubo sposobnosti za delo (opravljanja službe), ima pravico:

- a) do brezplačnega zdravljenja;
- b) do hranarine (boleznine) do največ 10 tednov po nezgodi;
- c) do rente, katere višina se ravna po mezdnem razredu in po višini invaliditete (nesposobnosti za delo).

Pri popolni nesposobnosti za delo znaša renta popolno zavarovano mezdo.

Simulacije in drugačna izkoriščanja urada se tako radi izkoriščanja bolniško-kakor nezgodnozavarovalnih podpor po zakonu kaznujejo poleg drugega še z globo od 50 do 1000 Din.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Pritožba mora biti podprta s potrebnimi dokazili (kuponom prijave ali odjave itd.)

Po odredbi ZZD vloženi ugovor nima odložitne moči; delodajalec mora torej plačati predpisane mu prispevke brez ozira na to, da je vložil ugovor.

Ako je vloženi ugovor upravičen, vrne urad delodajalcu takoj preveč plačane prispevke, oziroma mu razliko vsteje v dobro pri predpisu prispevkov za prihodnji mesec.

Za neplačane prispevke se zaračunavajo 6 odstotne zamudne obresti od dneva dospelosti do dneva plačila s stroški za izterjanje vred.

Neplačani prispevki se izterjajo administrativnim ali sodno-izvršilnim putem.

Predpisani prispevki zastarajo v 5. letih (§§ 42 do 44 ZZD).

18. v Ormožu (za sodni okraj Ormož);

19. v Ptuj (za politični okraj Ptuj-mesto in okolico, izvzemši sodna okraja Ormož in Rogatec);

20. v Rogški Siatini (za sodni okraj Rogatec);

21. v Sevnici (za sodna okraja Sevnica in Kozeje);

22. v Slovenjgradcu (za sodni okraj Slovenjgradec in politični okraj Prevalje);

23. v Slovenski Bistrici (za sodni okraj Slovenska Bistrica);

24. v Šoštanj (za sodni okraj Šoštanj);

25. v Trzinu (za sodni okraj Trzin);

26. na Vrhniki (za sodni okraj Vrhnika);

27. v Zagorju (za politični okraj Litija).

Morebitne pritožbe je nasloviti neposredno na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Turjaški trg št. 4/1 medkrajevnega telefona št. 279).

Vloge so holka proste.
Tiskovine. Vse v tem razglasu omenjene tiskovine se dobe po nabavni ceni pri vseh poslovalnicah okrožnega urada, pozneje se bodo dobivale pa tudi v občinskih uradih ter prodajalnih tobaka, papirja itd. Na vsaki tiskovini je označena cena.

V Ljubljani, dne 12. julija 1922.
Ivan Kocmur s. r., ravnatelj.

Sodružicam in sodrugom trboveljskih revirjev v slovo in zahvalo!

Dragi sotrpini! Ni mi bilo mogoče posloviti se od Vas in se Vam zahvaliti ustmeno za Vašo požrtvovalnost, zato jemljem slovo od Vas in Vam izrekam svojo najsrčnejšo zahvalo potom našega lista.

Znano je Vam vsem, kako sem moral zapustiti s »spremstvom« Trbovlje in da se me je odtiralo v domačo občino. Zakaj? Tega Vam ne morem povedati, ker meni to tudi ni znano. Mislim si pa, da radi tega, ker razni naši sovražniki hočejo iztrebiti iz Trbovelj vse tiste, ki imajo srce in vnemo za bedne proletarce in ki so jim zato na potu.

Jaz vem, in tudi Vam vsem je znano, da nisem bil nikdar eden tistih, ki prodajajo svoje prepričanje, kakor je to navada koritarjev, ki se hočejo vsiliti med Vas in ki Vas hočejo odtujiti vsem, ki res delajo za Vašo dobrobit, da bi potem oni prišli na površje.

Toda prepričan sem, da se boste čuvali, in jih ne boste pustili v svojo sredo!

Poslavljam se od Vas, v nadi, da boste ostali **trezni, edini in solidarni**. Dragi sodrugi! Prosim Vas in rotim Vas, da se še tesnejše združite v svoji razredni strokovni organizaciji v svoji Zvezi rudarskih delavcev, kljub vsem preganjanjem, šikanam in zatiranju od raznih strani!

Prepričan sem, da imate mnogo sovražnikov, ki se trudijo na vse mogoče načine, da Vas razkosajo in da Vas spravijo ob Vašo organizacijo. Vsem tem sovražnikom morete uspešno kljubovati le z **edinstvo in pravo delavsko solidarnostjo!**

Mene preganjanja in šikane ne strašijo, ker imam čisto vest in ne zavedam se nobene krivice. Potegoval sem se vedno za pravico in resnico, vedno sem se boril za zboljšanje gmotnega položaja delavstva in zato že 14 let vsem trpim preganjanje. Za oni, ki so vse to zakrivali, naj vedo, da s takimi sredstvi ne bodo razrušili delavskih vrst, ki se zavedajo svojega bednega položaja in ki se bodo pod pritiskom še bolj združile in strnile v trdno fronto v današnjem težkem gospodarskem boju!

Hvala Vam za vso moralno in gmotno podporo, ki ste mi jo nudili v teh 14 mesecih preganjanja. Posebno se zahvaljujem soodr. Bogveju in Godcu za podporo 200 K, ki sta jo mi naklonila ob mojem prisiljenem odhodu.

Tu sem našel temne obraze, toda ne strašijo me, zvest sem bil in zvest hočem ostati svojemu prepričanju, zvest svoji proletarski časti!

Vam pa, dragi sodrugi in sodružice, kličem ob slovesu: Na mnogaja leta! **Živite! edini in solidarni Vi in Vaša Zveza rudarskih delavcev! Naj živi delavska solidarnost!**
Janko Jagodic, izgnanec.

F. Razno.

Vsa nadaljna pojasnila se dobe pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Poslovalnice ljubljanskega Okrožnega urada se nahajajo v sledečih krajih:

- 1. v Brežicah (za sodni okraj Brežice);
- 2. v Celju (za politična okraja Celje-mesto in Celje-okolica, izvzemši sodni okraj Laško);
- 3. v Gornji Radgoni (za politični okraj Ljutomer);
- 4. na Jesenicah (za politični okraj Radovljica);
- 5. v Kamniku (za politični okraj Kamnik);
- 6. v Kočevju (za politični okraj Kočevje);
- 7. v Konjicah (za politični okraj Konjice);
- 8. v Kranju (za politični okraj Kranj, izvzemši sodni okraj Trzin);
- 9. v Krškem (za politični okraj Krško);
- 10. v Laškem (za sodni okraj Laško);
- 11. v Ljubljani (za politični okraj Ljubljana-mesto in sodni okraj Ljubljana-okolica);
- 12. v tobačni tovarni v Ljubljani (za tobačno tovarno v Ljubljani);
- 13. v Logatcu (za politični okraj Logatec);
- 14. v Marenberku (za sodni okraj Marenberk);
- 15. v Mariboru (za politična okraja Maribor-mesto in okolica, izvzemši sodni okraj Slov. Bistrica);
- 16. v Murski Soboti (za politični okraj Prekmurje);
- 17. v Novem mestu (za politični okraj Novo mesto in Črnomelj);